

cizinec, kterého dlouho neživil genius loci. Pascoli, rodem Sicil a dnes profesor na universitě boloňské, jest i z největších současných humanistů; jeho latinské ódy jsou vysoko ceněny. „Kružinka“ jest vyňata ze sbírky essayí a úvah „Pensieri e discorsi“.

Padesáté výročí smrti Boženy Němcové

připadá na 21. ledna a bude ho jistě vzpomínáno příležitostnými články literárně historickými, přednáškami a jinými projevy spolkovými. Novina přinesla již v prvním a druhém čísle letošního ročníku literární studii o Němcové, k níž nemám dnes nic, co bych dodal. Řekl-li nedávno Eulenberg v Německu o Kleistovi, že se zmýlil v planetě, narodil-li se na této zemi, můžeme říci bez hyperboly, že Němcová zmýlila se v zemi, narodila-li se v Čechách. Vedle toho muždnictví, které jest, jak krásně řekl Balzac, nerozlučně spojeno již se samým osudem býti velkým spisovatelem, jest v životě Boženy Němcové utrpení, které bylo možné v té míře a v té pokořující formě jen v Čechách a bude vždycky hanbou všech jejích vrstevníků — neboť je-li která vina hromadná, jest to ta zde. Němcová věděla, proč stěžovala si do „vlastenecké roty“, která jí ztrpčovala život, a Hálek věděl, proč v posmrtném feuilletoně pranýřoval „vlastence“, kteří žádali od Němcové, aby vydávala počet z každého groše, podávaného jí almužnou. Nevím, bude-li dnes v Čechách tolik sebepoznání, aby se mluvilo o nesmířeném stínu veliké básničky (tolik ho shledalo v sobě ke své cti nedávno Německo při výročí Kleistově), ale tolik jest jisto, že urážky vrhané kdysi po Němcové budou svištěti v jiné formě a v jiné obměně (z estetického důvodu rozmanitosti) kolem dvou tří nejlepších dnešních literárních hlav českých. Nous sommes les vieux čili: ničeho nezapomněli a ničemu se nepříučili.

Slovanstvo. Obraz jeho minulosti a přítomnosti

S tímto názvem vydalo právě nakladatelství J. Laichtrovo spoluprací odborníků souborné dílo (777 stran za K 12,50), jehož účel jest popularisační. Slovanský přípravný sjezd pražský r. 1908 dal k němu podnět: výsledky odborného badání a vědění o slovanské historii i kultuře mají býti jím vneseny do širokých vrstev vzdělaného čtenářstva. Není pochyby, že, je-li kde třeba popularisačního úsilí, jest to právě ve vědění o Slovanstvu, v němž prameny vědecké jsou tíže dostupny, alespoň u nás, než v naukách jiných. Sborník p. Laichtrovův přináší řadu objemných i obsažných statí; o historickém vývoji Slovanstva a jeho činnosti státotvorné píše Jaroslav Bidlo, o hmotném bytu a statistice slovanské Ant. Boháč, o státním zřízení K. Kadlec, o náboženských a ústavních poměrech Bidlo a Kadlec, o školství Antonín Jiráček, o hudbě Zdeněk Nejedlý, o žurnalistice Jan Hejret, o literaturách Jan Máchal, o výtvarném umění Fr. Tábořský. Přechtil jsem obě poslední stati a třeba bych si přál, aby leccos bylo jinak pojato a vysloveno, nemohu nevidět, že jsou psány nábadně, probouzejí zájem, vedou k hlubšímu studiu a mají pěknou úroveň ideovou. Ale jednoho tu postrádám: uvedení alespoň hlavní literatury odborné, která by orientovala čtenáře, toužícího po hlubším poznání látky.

Kiplingových Knih džunglí

(první i druhé) vydalo nakladatelství Hejldovo & Tučkovo nové vydání, ilustrované Stanislavem Lolkem, s patrnými aspiracemi bibliofilskými. To jest ovšem nedorozumění: obě knihy jsou sice pečlivěji sázeny a tištěny, než bývá u nás pravidlem, ale to nestačí ještě, aby publikace byla dílem uměleckým, právě jako nestačí k tomu, vlepili-li se do knihy reprodukce velmi pochybných ilustrací p. Lolkových; pan Lolek jest právě jako animalista zjev venkoncem problematický. Zmohli jsme se konečně na obstojný a úplný překlad této nejpobulárnější (a často velmi přečeňované) knihy Kiplingovy — proč kazit požitek z ní nesourodým činitelem třetím? Každý vkusný čtenář sáhne proto raději po prostém vydání „Knihy džunglí“, jak je vydalo totéž nakladatelství v souborném vydání Spisů Kiplingových, které dospěly nyní VI. svazku („Prosté povídky z hor“ přeložila Lydie Kolátorová).

Obnovený boj o Rukopisy KZ

objevil se v poslední době jako možnost na obzoru, ovšem jen na obzoru méněcenného dnešního tisku českého, který pokládá za projev nacionalismu koketování s vědeckým reakcionářstvím a povzbuzování vědeckého diletantismu. Jest to planý poplach a levně zapálený ohniček, na němž může si snad přihřáti některá domnělá také autorita na chvíli svou vystydlou popularitu, ale jiných následků celá věc míti nemůže: není vážného vědeckého pracovníka filologického a historického, ani domáckého, ani cizího, jenž by mohl podniknouti otevřeně a čestně, s plným vědomím svého činu a důsledků, k nimž zavazuje, obranu obou padělků; není ho prostě proto, poněvadž nové vědecké badání v jeho odboru nedává mu k tomu naprosto žádných zbraní a poněvadž dnešní vědecký vývoj jeho nauky nezná prostě problému rukopisného, leda jeho stranické schválnosti a zarytosti. Pičově sit venia verbo obrané Rukopisů dostalo se zatím několika klidných a odborných odpovědí, které ukázaly celou její nicotnost. Zaznamenávám je zde těm z čtenářů, kteří touží po poučení v t. zv. otázkce rukopisné. Jest to nejprve pěkný článek prof. Jaroslava Vlčka v VI. sešitě 38. ročníku Listů filologických (str. 481 až 488), který rekapituluje všechny hlavní, starší i novější důkazy podvrženosti a dochází k tomuto závěru: „RKZ nerozlučně jsou svázány s druhým desetiletím věku XIX. jako živá, organická část tehdejší naší produkce básnické a nerozlučně jsou spjaty se jménem Václava Hanky a Josefa Lindy jakožto plody jejich vlastní. V tom smyslu RKZ jsou pravým a ne-falšovaným výrazem také snah obrozenských a mají hojně obdobných zjevů v evropských literaturách jiných: dodatečně opravující skutečný vývoj staré naší slovesnosti, zdánlivě mezery jeho vyplňují novými tvůrky uměleckými, aby jimi zkrášlili a oslavili dávnou minulost národa. Cesta nebyla správná, ale je pochopitelná. A v tom smyslu RKZ mají v nové literatuře naší své pevné místo a svůj trvalý význam.“ V témže smyslu promluví v Českém časopise historickém prof. Jar. Goll a Josef Šusta a v I. čísle nového ročníku Časopisu pro moderní filologii prof. Josef Hanuš. Resumé celého sporu, určené širokým vrstvám, přinese populární desíliarchovský spisek od prof. Hanuše, Pekaře, Smetánky a Vlčka: „Jsou-li Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský památky pravé či nepravé“, na jehož vydání usnesla se 27. ledna „Jednota českých filologů“.